

Reïncarnatie en religie

– Geoffrey Farthing

Dit artikel is deel 3 (van 6) uit “De geweldige positieve ontwikkelingsmogelijkheden van Theosofie”, Blavatsky-lezing gehouden in Winchester op 29 juli 2001 tijdens de Zomerschool van de Engelse afdeling van de Theosophical Society.

De Vijfde Ontwikkelingsmogelijkheid: REÏNCARNATIE

Het onsterfelijke spirituele Ego beginsel in de occulte samenstelling van de mens neemt een sleutelpositie in als het erom gaat reïncarnatie te begrijpen: dit wordt echter niet algemeen erkend. Gewoonlijk meent men dat reïncarnatie betekent de terugkeer naar de aarde van een overleden persoonlijkheid, een wedergeboorte van diezelfde persoon, een soort van wederopstanding. De theosofische leringen corrigeren dit populaire beeld en geven er een uitbreiding aan. H.P.B. behandelde Reïncarnatie en de daarmee verbonden Wet van Karma in een van haar opstellen:

Als Theosofie overwint in de strijd en haar alles-omvattende filosofie diep wortel schiet in het denken en in het hart der mensen, als haar leer van Reïncarnatie en Karma, met andere woorden van Hoop en Verantwoordelijkheid, een thuis vindt in het leven van de nieuwe generaties, dan zal echt de dag van vreugde en blijdschap aanbreken voor allen die nu lijden en uitgestoten zijn. Want ware Theosofie is ALTRUISME, en dat kunnen we niet genoeg herhalen! Het is broederlijke liefde, wederzijdse hulp, onwankelbare toewijding aan de Waarheid. Als ooit de mensen zich toch eens realiseren dat alleen hierin

waar geluk kan worden gevonden, en nooit in rijkdom, bezittingen, of welke zelfzuchtige bevrediging ook, dan zullen de donkere wolken wegdrijven en een nieuwe mensheid zal op aarde geboren worden. Dan zal inderdaad het **GOUDEN TIJDPERK** aanbreken. (C.W. XI, 202)

Deze passage verwijst naar Reïncarnatie en Karma als leringen van Verantwoordelijkheid en Hoop. Elders duidt H.P.B. ze aan als de tweeling-leer. De een kan niet juist begrepen worden zonder de ander. We behandelden Karma bij de Derde Ontwikkelingsmogelijkheid, de Wet, die een aantal aspecten heeft die allemaal min of meer te maken hebben met het aspect van oorzaak en gevolg. Opeenvolgende persoonlijkheden zijn de gevolgen van oorzaken die geschapen zijn door hun onmiddellijke voorgangers en mogelijk nog daaraan voorafgaande.

Maar wat is het proces van reïncarnatie? Het is de stroom van het 'Leven' door een serie opeenvolgende tijdelijke vormen. Het is een continu proces, doch afwisselend passief en actief. Het is zowel van toepassing op de grootste zichtbare dingen, b.v. universa, als op de allerkleinste, b.v. sub-atomaire deeltjes. Alles heeft een periode van bestaan en een periode van terugtrekken, maar er is **DAT** wat in beide toestanden voortdurend blijft bestaan, **HET LEVEN** zelf, eeuwigdurende Essentie of Geest.

De mens wordt gezien als in essentie een deel van de Universele Geest, een Ego of Individualiteit. Met tussenpozen van een paar millennia aardse tijd (die kan variëren al naar gelang de omstandigheden) projecteert deze Spirituele Entiteit door middel van een gecompliceerd proces van wedergeboorte een nieuwe persoonlijkheid in de stoffelijke wereld. Elke persoonlijkheid is verbonden met de voorafgaande door een aantal "erfelijke" factoren die bepalend zijn voor de nieuwe persoonlijkheid vanaf zijn geboorte en iedere persoonlijkheid heeft een toegewezen tijdsduur die relatief kort duurt (gewoonlijk 70 à 80 jaar).

Tijdens ieder leven is de persoonlijkheid onderworpen aan Karma, zelfs wat betreft zijn/haar aangeboren kenmerken. Gedurende een leven doet een persoonlijkheid veel ervaringen op, dan uiteindelijk sterft zij. Men zegt dat de levenservaring tweevoudig is, persoonlijk en spiritueel. De zuiver persoonlijke wordt een erfelijke factor bij de bepaling van latere persoonlijkheden. De spirituele wordt na de dood apart gehouden en opgenomen door de spirituele Individualiteit gedurende een hele lange periode tussen twee levens in een zuivere, zalige, subjectieve toestand.

Hoe belangrijk het is dat iemand zich bewust wordt van zijn/haar wezenlijke goddelijke aard wordt sterk benadrukt in de theosofische literatuur. Als het een bewust erkende factor kan worden in ons leven, dan beïnvloedt het elk aspect van ons gedrag ten goede. Zoals H.P.B. het uitdrukte, vermenschlijkt het de overigens dierlijke mens.

Met kennis van het proces van reïncarnatie op de achtergrond kunnen we de dood in het juiste perspectief zien.

Reïncarnatie is, voor zover het de mens betreft, de *modus operandi* van de gigantische evolutionaire reis die we allemaal aan het ondernemen zijn.

Met kennis van het proces van reïncarnatie op de achtergrond kunnen we de dood in het juiste perspectief zien. Dit kan zijn weerslag hebben op het maken van heel verschillende beslissingen. Wat is, bijvoorbeeld, in het geval van een patiënt met een hersenbeschadiging die aan een machine gekoppeld is om hem in leven te houden, het doel van ons streven om een stoffelijk lichaam in leven te houden terwijl het niet langer nuttig bewust leeft? Zo hebben we ook zo onze twijfels over het nut van veel vivisectie-onderzoek en andere wreedheden die dieren worden aangedaan om medicijnen te produceren. Misschien wordt ons lichaam gedurende

een langere periode in leven gehouden dan wanneer we geen op dieren geteste medicijnen zouden nemen, maar is zo'n praktijk, gezien in het licht van reïncarnatie en Karma, wel gerechtvaardigd?

De lering vertelt ons dat er sprake is van een schier eindeloos voortgaand proces van zich ontvouwen van de vermogens van de geest. Deze weerspiegelen zich in de persoonlijkheden die zich ook steeds meer ontwikkelen en daarbij meer en meer van de eigenschappen gaan vertonen van de goddelijke Essentie. Persoonlijkheden zijn ook bezig met een reis naar vervolmaking, die haar hoogtepunt vindt in hun volledige spirituele generatie.

Er is sprake van een schier eindeloos voortgaand proces van zich ontvouwen van de vermogens van de geest.

Deze fasen worden gekenmerkt door het steeds meer ontvouwen van werkelijk menselijke eigenschappen die enerzijds hun uitdrukking vinden in het leven van de persoonlijkheid, de betrekkingen die zij heeft, haar houding en handelen, en anderzijds in een steeds ruimer wordend bewustzijn. De persoon kan in toenemende mate gevoelig worden voor de spirituele krachten. Wanneer de mens groeit, wordt hij zich bewust van het feit dat hij onlosmakelijk verbonden is met wat voor wezens er ook maar zijn op die hoge niveaus.

Al deze grootse denkbeelden moeten ons toch zeker een visie of een hoop geven voor onze toekomst die we anders nooit hadden kunnen hebben. Onze verantwoordelijkheid is de manieren en middelen te ontdekken, in overeenstemming met de Wet, om ze te verwezenlijken.

De Zesde Ontwikkelingsmogelijkheid: RELIGIE

Een andere ontwikkelingsmogelijkheid van de Theosofie ligt op het gebied van de religie. Het weldadig aspect ervan is dat, als de grondbeginselen van het Occultisme

meer wijd en zijd bekend en aanvaard zouden worden en de kans zouden krijgen het menselijk gedrag te beïnvloeden, dat dan een einde gemaakt zou worden aan een heleboel religieuze strijd in de wereld. Deze strijd heeft al eeuwenlang gewoed. Zij komt voort uit de verschillende geloofssystemen die gepropageerd worden door gevestigde religies en dit wordt nog vaak verergerd door politieke partijen die ze voor hun eigen doeleinden gebruiken. In wezen zijn religies gebaseerd op universele waarheden, maar deze zijn ondergesneeuwd onder vormen van bijgeloof, onwetendheid en irrelevante praktijken. Veel verschillen zijn te wijten aan een willekeurige interpretatie van de geschriften. De ware betekenissen van hun mythen en allegorieën zijn verloren gegaan of blijven in de verhalen verborgen.

Een voorbeeld hiervan is het vooronderstelde offer van Jezus aan het kruis om de zonden van de hele wereld goed te maken, uit het verleden, het heden en in de toekomst. Dit collectieve pardon gold voor ieder die in hem wou geloven. Iedereen die hier serieus over nadenkt moet toch tot de slotsom komen dat een almachtige en alwetende God met een kennis van verleden, heden en toekomst de gebeurtenissen uit het leven van Jezus, zijn enige zoon, zou hebben voorzien, inclusief diens kruisiging. Hij zou dan toch zeker door mededogen bewogen zijn geweest en ingegrepen hebben om zo'n tragedie te voorkomen. Je kunt ook de vraag stellen of de Bestuurder van het Universum werkelijk zo'n offer zou kunnen of willen eisen. Zoniet, dan moet men aannemen dat het onmogelijk waar zou kunnen zijn, of dat de hele episode in feite door die God gepland was. Stamt dat hele idee niet van de aloude primitieve gewoonte om offers te brengen aan goden om hun toorn tot bedaren te brengen of zich van hun gunst te verzekeren voor het behoud van de natie of voor het verkrijgen van overvloedige oogsten? Was Jezus werkelijk een zondebok? Dat zijn toch zeker denkbeelden die in deze tijd niet langer houdbaar zijn en toch is dit verhaal een

van de belangrijkste grondbeginselen van de huidige Christelijke Kerk.

De religies waarnaar hier verwezen wordt zijn de gevestigde religies, instellingen, met hun hiërarchische, priesterlijke bestuursorganisaties. Deze instellingen zijn machtig en over het algemeen rijk, met hun 'dienaren' die de kost verdienen door te preken, meestal in de naam van God. Dit is bevorderlijk voor de religie maar tegelijkertijd worden daarmee ook de belangen van de instelling zelf gediend en wordt het voortbestaan ervan veilig gesteld. De macht van deze instellingen kunnen hun weerspiegeling vinden, of zelfs belangrijke factoren vormen, in een seculiere regering. Hierdoor ontstaan staatsgodsdiensten of religieuze staten. In plaats van dat een mens in staat is of aangemoedigd wordt om voor zichzelf te zien wat zijn relatie met 'god' is, wordt hij door sociale druk gedwongen om zich te onderwerpen aan priesterlijk gezag, om passief een kant en klaar geloofssysteem aan te nemen waarbij hij helemaal geen kanttekeningen durft te zetten of die hij kritisch durft te onderzoeken. Dit alles veroorzaakt niet alleen kunstmatige barrières binnen de mensenmaatschappij, maar zelfs bittere vijandschap en strijd tussen mensen die verschillende geloofssystemen aanhangen.

Theosofie is de grote, ja zelfs de enige, remedie voor dit alles. Zij verzoent al de verschillende religies doordat zij laat zien dat deze in hun oorsprong allemaal gelijk zijn en doordat zij de gemeenschappelijke spirituele erfenis der mensheid toont. Theosofie bevordert het denkbeeld van de Universele Broederschap met alles wat dat betekent in termen van juiste betrekkingen. Theosofie staat zich erop voor synoniem te zijn met de "eeuwige waarheden". Haar literatuur geeft aan dat deze in eerste instantie te maken hebben met een "Eeuwigdurend Goddelijk Begin-sel" dat altoos, onveranderlijk, IS. Het wordt aangeduid als Het Absolute dat ieder denkbeeld of voorstellingsvermogen te boven gaat. De Theosofie accepteert niet het denkbeeld van een antropomorfe God met menselijke gevoelens van jaloezie,

toorn, wraak, of zelfs van een liefheb-bende, rechtvaardige en genadige God tot wie men gebeden kan richten. Zij gelooft ook niet in indirecte verzoening door het brengen van enig soort offer.

Zou het verhaal van de kruisiging, gezien in het licht van deze 'waarheden', niet een allegorische aanduiding kunnen zijn dat het crisispunt (nadir) schildert op de dalende boog van de "verstoffelijking" van de Geest? Het moment van de kruisiging vindt plaats wanneer de zoon der mensen (Monade plus Manas = Ego of Christos) weet dat het einde van de fase gekomen is. Daarna kijkt de Geest omhoog naar het proces van de vergeestelijking van de stof (opstanding) op de steeds stijgende spiralen van de stijgende boog. Dan begint de regeneratie, de verlossing, van de stof waardoor zij des te beter als voertuig kan dienen voor de steeds-groeiende geest van de mens gedurende de cycli van zijn ontzagwekkende reis, cycli binnen de Ronden, via de Bollen E, F, of G op de stijgende boog, tot hij het toppunt van zijn levenscyclus bereikt in deze Aardse keten, aan het einde van Ronde Zeven, voordat hij verder gaat naar nog hogere in een hogere volgende Keten.

Theosofie verzoent de verschillende religies doordat zij laat zien dat deze in hun oorsprong allemaal gelijk zijn en doordat zij de gemeenschappelijke spirituele erfenis der mensheid toont.

De waarheden van de Theosofie hebben betrekking op het gemanifesteerde universum en alles wat zich daarop bevindt. Deze waarheden vertellen ons over de oorsprong van de "stof", over de wezenlijke samenstelling van vormen, die ontstaan vanuit patronen die al van tevoren bestonden. Zij spreken over het universele geheugen en de levende processen van groeiend bewustzijn. Zij geven ons details over de toestanden na de dood en over het uitgebreide

evolutionaire proces. Zij vertellen van een werkzame samenstelling van de mens op alle niveaus van het bestaan en zij vertellen het hele verhaal over reïncarnatie. Ons wordt gezegd dat er eindeloze cycli van bestaan zijn, met hun grotere en kleinere cycli, dat er een Wet is waardoor alles geregeerd wordt en wat de plaats van de mens is binnen het hele grote plan.

Deze zaken vormen allemaal de echte 'waarheden' omtrent het bestaan. Verandering is inherent aan alles, maar om puur praktische redenen voor ons hier en nu zijn deze waarheden als zodanig in principe onveranderlijk. Op deze waarheden baseert de Theosofie haar denkbeelden over religie. We hebben te maken met 'waarheden', niet met een mening of een geloof, en hierover heeft H.P.B. het volgende te zeggen:

Het is misschien allereerst nodig op te merken dat de bewering dat "Theosofie niet een Religie" is geenszins het feit uitsluit dat Theosofie Religie zelf is. Een religie in de ware en enig juiste betekenis is een band die mensen met elkaar verenigt – niet een of ander stelsel van dogma's en geloofsopvertuigingen. Nu is

Religie, per se, in haar ruimste betekenis dat wat niet alleen alle MENSEN, maar ook alle WEZENS en alles wat in het gehele Universum aanwezig is tot een groot geheel verbindt. Dit is onze theosofische definitie van religie. (C.W. X. 161)

Zij schonk ons vele andere verhelderende passages met betrekking tot religie. Een veel geciteerde passage is:

Alleen het altijd onkenbare en ondoordringelijke Karana, de Oorzaakloze Oorzaak van alle oorzaken, zou zijn tempel en altaar moeten hebben op de heilige en nooit betreden grond van ons hart – onzichtbaar, ongrijpbaar, onuitgesproken behalve door 'de zwakke stem' van ons geestelijke bewustzijn. Zij die dit vereren, behoren dat te doen in de stilte en de geheiligde eenzaamheid van hun ziel, terwijl ze hun geest tot enige bemiddelaar maken tussen hen en de universele geest, hun goede daden tot de enige priesters en hun zondige bedoelingen tot de enige zichtbare en objectieve offers aan de Tegenwoordigheid. (G.L. p. 307) (TUP uitgave)

Vertaling: Louis Geertman

De voortdurende wisselwerking tussen bewustzijn en materie doet een universum ontstaan, dat intelligent is, krachtig en levendig, want leven of bewustzijn is de verbindingsschakel tussen geest en stof... ieder materie- deeltje is vervuld van leven en bewustzijn... Aldus ... zelfordenend en vormend ... in staat om vormgevend te werken in overeenstemming met (deze uitgangspunten).

The Tao of Physics, cassette